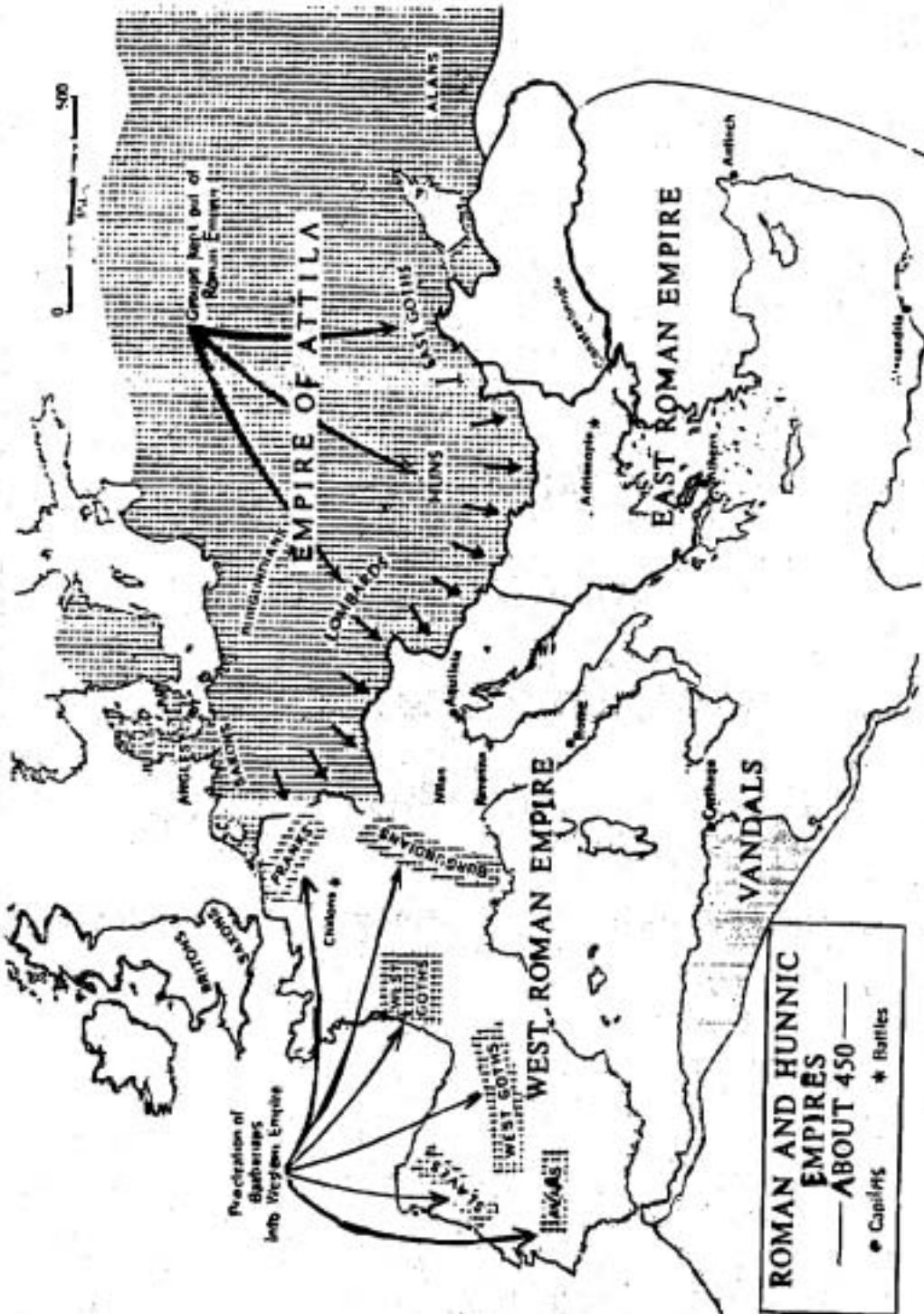

ตอนที่ 1
ยุโรปยุคกลาง
(คริสต์ศตวรรษที่ 5-15)
(Europe in the Middle Age)

ภาพอาณาจักรโรมันและการรุกรานของพวกอวาร์ชน ประมาณ ค.ศ. 450

บทที่ 1

อนารยชน (Barbarians)

เค้าโครงเรื่อง

1. ความหมายและลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชน
2. ถิ่นฐานดั้งเดิมของอนารยชน
3. พวกอนารยชนเผ่าต่างๆ

สาระสำคัญ

1. ความหมายและลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชน

อนารยชนหมายถึง กลุ่มคนต่างด้าวที่มีวัฒนธรรมด้อยกว่าพวกโรมัน และพูดภาษาละตินไม่ได้ ส่วนใหญ่จะเป็นพวกเชื้อสายเยอรมัน หรือ ติวตอเนอิก

ลักษณะรูปร่าง สภาพชีวิตความเป็นอยู่ การปกครอง ความคิดด้านกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม ความเป็นอยู่ ครอบครัว เครื่องแต่งกาย การศึกษา ศาสนาและความเชื่อ

2. ถิ่นฐานดั้งเดิมของพวกอนารยชน

พวกอนารยชนเยอรมันมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ทางภาคเหนือของยุโรป ได้อพยพลงมาทางใต้ อาจจะเป็นเพราะการขาดแคลนอาหาร หรือ เกิดสงครามระหว่างเผ่า พวกอนารยชนสามารถเอาชนะพวกโรมันได้ เนื่องจากความอ่อนแอของอาณาจักรโรมัน และความเข้มแข็งกว่าของพวกอนารยชนเอง

3. พวกอนารยชนเผ่าต่างๆ

3.1 พวกฮัน (Huns)

3.2 พวกกอท (Goths)

3.2.1 พวกวิสิกอท หรือ กอทตะวันตก
(Visi-Goths or West Goths)

3.2.2 พวกออสโตกอท หรือ กอทตะวันออก
(Ostro-Goths or East Goths)

3.3 พวกแวนดัล (Vandals)

3.4 พวกแฟรงค์ (Franks)

3.5 พวกลอมบาร์ด (Lombards)

3.6 พวกแองเกิล พวกแซกซัน และพวกจูตส์
(Angles, Saxons and Jutes)

3.7 พวกชาวเหนือ (Northmen or Norsemen or Norwegians)

3.8 พวกเบอร์กันเดียนและพวกอเลมานิ
(Burgundians and Alemani)

3.9 พวกอะวาร (Avars)

3.10 พวกแมกยาร์ (Mágyars)

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากศึกษาบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของอนารยชน และเข้าใจลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชนได้
2. อธิบายถิ่นฐานตั้งเดิมของพวกอนารยชน สาเหตุการอพยพลงมาภาคใต้และการเอาชนะพวกโรมันได้
3. เปรียบเทียบพวกอนารยชนเผ่าต่าง ๆ ได้

ความนำ

ในบทที่ 1 นี้ จะศึกษาความหมายและลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชน เพื่อเข้าใจสภาพความเป็นอยู่ การปกครอง กฎหมาย เศรษฐกิจ ครอบครัว ศาสนา การตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมของพวกอนารยชนเผ่าต่างๆ ที่เข้ามารุกรานและตั้งถิ่นฐานใหม่ในดินแดนของจักรวรรดิโรมันโบราณในคริสต์ศตวรรษที่ 5 ซึ่งถือว่าเป็นจุดสิ้นสุดยุคโบราณและเริ่มต้นยุคกลาง

1. ความหมายและลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชน

อนารยชนเป็นคำที่ชาวโรมันเรียกคนป่าเถื่อนหรือคนต่างด้าว ที่มีวัฒนธรรมด้อยกว่าอารยธรรมกรีกและโรมัน พูดภาษาละตินไม่ได้ และเข้ามาอาศัยอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำไรน์และแม่น้ำดานูบ ซึ่งเป็นดินแดนของจักรวรรดิโรมันอันยิ่งใหญ่ พวกอนารยชนส่วนใหญ่จะเป็นพวกเชื้อสายเยอรมันหรือดิวตอนิค¹

ลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชน

พวกอนารยชนมีรูปร่างสูงใหญ่ ผอมสีทอง ตาสีฟ้า มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความเจริญด้อยกว่าพวกโรมันมาก แต่มีความอดทนต่อความหนาวเย็น และความหิวเป็นอย่างดีชอบดื่มสุราหมกมุ่นในเรื่องเพศสัมพันธ์²

การปกครอง

พวกอนารยชนมีการปกครองค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย เพราะหัวหน้ามักจะถามความคิดเห็นของที่ประชุมเมย์ฟิลด์ (May Field หรือ Field of May) เรื่องสำคัญๆ ที่จะต้องปรึกษากัน เช่น การทำสงคราม เมื่อจับเชลยศึกได้ก็จะให้โอกาสผู้แพ้เลือกปฏิบัติตนว่าจะยอมเป็นทาสหรือเป็นขานาที่มีอิสระ หรือจะอพยพย้ายไปอยู่ที่อื่น เป็นต้น

การเลือกหัวหน้าหรือกษัตริย์ มักจะเลือกจากบุคคลมีความสามารถในการรบ เพราะความจำเป็นของสภาพแวดล้อมบังคับ ที่ทำให้ต้องเดินทางเปลี่ยนที่อยู่เสมอๆ ผู้ได้รับเลือกส่วนมากมักจะมาจากตระกูลที่ยอมรับกันว่าเป็นชนชั้นเจ้า หรือบางครั้งอ้างว่าตระกูลของตนได้รับอำนาจมา

¹ เรื่องราวของพวกอนารยชนมีปรากฏอยู่ในหนังสือสำคัญ 2 เล่ม คือ หนังสือ *The Commentaries of Caesar*. (55 ปีก่อน ค.ศ.) และหนังสือ *The Germania of Tacitus*. (ประมาณ ค.ศ. 100)

² James Westfall Thompson and Edgar Nathaniel Johnson, *An Introduction of Medieval Europe*. (New York : W.W.Norton and Company, Inc. 1937) PP.68-9.

จากพระเจ้า การเลือกหัวหน้าหรือกษัตริย์ มักจะเลือกในตระกูลเดียวกัน จนบางครั้งดูเหมือนเป็นการสืบสายเลือดหรือสืบสันตติวงศ์ เพื่อรักษาความสามัคคีในเผ่า ถ้าไม่มีชายหนุ่มผู้กล้าหาญในตระกูล ก็จะทำให้เกิดการแย่งชิงอำนาจกันในบรรดาตระกูลต่างๆ

กษัตริย์ของพวกเยอรมันไม่มีอำนาจเท่ากับจักรพรรดิโรมัน เพราะพวกอนารยชน ไม่เคยคำนึงถึงที่มาของอำนาจกษัตริย์อย่างจริงจัง โดยทั่วไปขนบธรรมเนียมประเพณีของพวกเยอรมันที่มาจากอำนาจกษัตริย์อาจจะมี 3 ทาง คือ การสืบสันตติวงศ์ การอ้างว่าได้อำนาจมาจากพระเจ้า และการตกลงยินยอมของคนในบังคับ

เมื่อบุคคลใดได้รับเลือกเป็นกษัตริย์ จะต้องปฏิญาณตนว่าจะปกครองอย่างเป็นธรรม นับว่าเป็นพันธกรณีระหว่างหัวหน้ากับคนในบังคับ เมื่อพวกอนารยชนได้ตั้งถิ่นฐานเป็นอาณาจักรมั่นคง มีการขยายดินแดนกว้างขวางมากขึ้น ทำให้ลักษณะระบบกษัตริย์เริ่มเปลี่ยนแปลงตามสภาวะสิ่งแวดล้อมใหม่

ลักษณะการปกครองจะแบ่งเป็นหมู่บ้าน (Village) หลายๆ หมู่บ้านรวมกันเป็นภาคหรือมณฑล (Canton) หลายๆ มณฑลรวมกันเป็นเผ่า (Tribe) แต่ละเผ่า จะมีหัวหน้าเผ่าหรือกษัตริย์เป็นผู้ปกครอง ซึ่งจะต้องมีเชื้อสายนักรบที่กล้าหาญ กษัตริย์จะแวดล้อมด้วยบรรดานักรบหรือบริวารคนสำคัญที่เรียกว่า คอมแพเนียน (Companion) บุคคลเหล่านี้จะใกล้ชิดกษัตริย์ อยู่ด้วยกัน กินด้วยกันและร่วมกันทำสงคราม กษัตริย์พระราชทานอาหาร ที่อยู่อาศัย อาวุธ และสิ่งต่างๆ ให้แก่นักรบ ส่วนบริวารจะต้องถวายความจงรักภักดีและความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของชนเผ่าเยอรมัน เรียกว่า คอมมิเตตัส (Comitatus) หรือเกโฟลเก้ (Gefolge)¹ กล่าวคือบรรดาชายหนุ่มที่ผู้ติดตามหรือบริวาร มีความกล้าหาญ มีเกียรติ จะปฏิญาณตนแสดงความจงรักภักดี ยกย่องเคารพหัวหน้าเผ่าหรือกษัตริย์อย่างสุดชีวิต ยอมตายแทนได้ในยามสงคราม ส่วนหัวหน้าเผ่าหรือกษัตริย์จะมีพันธกรณีต่อนักรบ เหล่านี้ ด้วยการให้ความอุปการะเลี้ยงดูทางด้านอาหาร ที่พักอาศัย และอาวุธยุทธโศปกรณ์ ความผูกพันและพันธกรณีระหว่างหัวหน้ากับนักรบมีความสำคัญลึกซึ้งยิ่งกว่าความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับประชาชนทั่วไป ประเพณีคอมมิเตตัสเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของชนเผ่าเยอรมัน และมีความสำคัญต่อการพัฒนาการด้านการเมือง การปกครอง และสังคมของพวกอนารยชน ต่อมาแนวความคิดนี้ได้พัฒนาเป็นรากฐานสำคัญของระบบฟิวตัลในยุโรปสมัยกลาง

¹ Thompson, P.70.

ความคิดด้านกฎหมาย

กฎหมายของพวกอนารยชน มีลักษณะเป็นขนบธรรมเนียมของชนเผ่าและเป็นของทุกคนในเผ่าที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ไม่ใช่เป็นสิ่งที่กษัตริย์หรือคนใดคนหนึ่งจัดทำขึ้น กษัตริย์เป็นเพียงผู้ประกาศใช้กฎหมายเท่านั้นไม่ใช่เป็นผู้ออกกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่ากษัตริย์จะเท่ากับคนในปกครอง กษัตริย์คงมีฐานะ สิทธิพิเศษและได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายมากกว่าบุคคลอื่นๆ

พวกอนารยชนจะนำกฎหมายของตนไปด้วยทุกหนทุกแห่ง ดังนั้นจึงไม่มีลักษณะเป็นกฎหมายประจำท้องถิ่น และไม่มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร กฎหมายของพวกอนารยชนมีลักษณะเป็นกฎหมายประจำตัวบุคคล (Personal Law) และเป็นกฎหมายตามจารีตประเพณี (Customary Law) เมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างคนต่างเผ่า จะมีการพิจารณาเป็นแต่ละคดีไปว่าจะใช้กฎหมายของฝ่ายใด วัตถุประสงค์ของกฎหมายไม่ได้หวังจะให้มีความยุติธรรม แต่ต้องการยุติการต่อสู้ เลิกวิธีการล้างแค้น หันมาให้ความร่วมมือกันแทน การสอบสวนความจริงหาผู้กระทำผิด มีวิธีการหลายอย่าง เช่น ระบบพิสูจน์ความบริสุทธิ์ (Trial of Ordeal) ด้วยการดำนํ้า ลุยไฟ กลืนอาหาร สาบานตัว หรือต่อสู้กันด้วยวิธีดวล (Dual) ซึ่งอาจจะสู้กันตัวต่อตัวด้วยมือเปล่าหรือใช้อาวุธ

การลงโทษผู้กระทำผิด มีตั้งแต่ปรับไหมจนถึงประหารชีวิต โทษประหารชีวิตจะใช้กับผู้ทรยศเป็นกบฏหรือหนีทัพในยามสงคราม อย่างไรก็ตาม กฎหมายของพวกอนารยชนดูเหมือนว่าจะป่าเถื่อนและด้อยคุณภาพกว่ากฎหมายโรมัน ซึ่งใช้วิธีการตัดสินและลงโทษด้วยระบบลูกขุน แต่ในระยะต้นของยุคกลางซึ่งเป็นยุคมืด กฎหมายโรมันได้สูญไปจากยุโรป ดังนั้น กฎหมายจารีตประเพณีของพวกเยอรมันจึงเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในเวลานั้น

ต่อมาในศตวรรษที่ 9 เมื่อพวกอนารยชนเยอรมันยุติการรุกราน และตั้งหลักแหล่งในสิ่งแวดล้อมใหม่ ดังนั้นกฎหมายที่ใช้ในยุโรปจึงมี 3 ลักษณะ คือ กฎหมายจารีตประเพณีของชนเผ่า กฎหมายโรมัน และกฎหมายใหม่ที่กษัตริย์เป็นผู้ประกาศใช้ จะปรึกษาหรือไม่ปรึกษาที่ประชุมสภาก็ได้ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับความยินยอมโดยปริยาย ถือว่าทำไปโดยความยินยอมของคนในบังคับอำนาจของกษัตริย์ในทางกฎหมายจะมีผลมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับอำนาจความเข้มแข็งของกษัตริย์แต่ละพระองค์

เศรษฐกิจ

พวกอนารยชนเยอรมันเป็นชนเผ่ากึ่งเลี้ยงสัตว์เร่ร่อน และกึ่งเพาะปลูก มีอาชีพสำคัญ คือ การประมง สัตว์ และเลี้ยงสัตว์ตามทุ่งหญ้าควบคู่ไปกับการเพาะปลูก ทำไร่นา ใช้ชีวิตเร่ร่อนไปตามแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ ความมั่งคั่งดูได้จากจำนวนปศุสัตว์และพืชพันธุ์ธัญญาหารที่เก็บเกี่ยวได้ ไม่รู้จักการใช้เงิน มีเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเองได้ (Self-Sufficiency)

สังคมและความเป็นอยู่

สังคมของพวกเยอรมันจะแบ่งออกเป็นชนชั้นๆ ชนชั้นสูงสุด ได้แก่ หัวหน้าผู้นำเผ่า หรือกษัตริย์ (King) พวกชนชั้นปกครอง (Nobles) ได้แก่ นักรบและขุนนาง พวกเสรีชนที่ไม่ใช่ขุนนาง (Non-Noble Freeman) พวกเสรีชนที่พ้นจากทาส (Freemen) ได้แก่ ชาวไร่ ชาวนา ผู้ประกอบอาชีพโดยทั่วไป ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของสังคม และพวกทาส (Slave) ได้มาจากเชลยสงคราม พวกอนารยชนมักจะปลูกบ้านเรือนกระจัดกระจายตามที่ราบ บริเวณริมแม่น้ำและชายป่า โดยมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ (Bond of Kinship) ซึ่งสมาชิกของแต่ละตระกูลจะมีความสัมพันธ์กัน ด้วยการนับญาติ หัวหน้าตระกูลจะดูแลให้ความคุ้มครอง และพิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิก เมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งของตระกูลถูกเหยียดหยามหรือถูกทำร้ายได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต หัวหน้าตระกูลจะทำหน้าที่รวบรวมสมาชิกคนอื่นๆ ให้การช่วยเหลือแก้แค้นให้แก่สมาชิกคนนั้น ซึ่งอาจจะหมายถึงการฆ่าล้างตระกูลของฝ่ายศัตรู ดังนั้น เพื่อป้องกันและระงับกรณีพิพาทระหว่างตระกูลจึงเกิดธรรมเนียมการชดเชยค่าเสียหายให้ญาติผู้ตายเป็นการปลอบขวัญ เรียกว่า *ค่าตัวเวอร์เกลด (Wergeld)*¹ อัตราการจ่ายค่าเสียหายเป็นไปตามฐานะหรือตามความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่ไม่มีข้อบังคับ กำหนดให้ผู้ก่อเหตุจะต้องจ่ายค่าเสียหายหรือค่าตัว เป็นเครื่องปลอบขวัญเพื่อลบล้างความผิดกันไป ดังนั้นในยามที่บ้านเมืองอ่อนแอ ขาดกฎหมายและระเบียบวินัย จึงทำให้การแก้แค้นล้างตระกูลเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของพวกอนารยชนเผ่าเยอรมัน ในยุคกลางตอนต้นหรือยุคมืด

ครอบครัว

พวกอนารยชนผู้ชายให้เกียรติผู้หญิงมากกว่าชาวโรมัน เด็กหญิงและเด็กชายจะถูกเลี้ยงดูอย่างทัดเทียมกัน ผู้ชายจะกลัวญาติพี่น้องที่เป็นผู้หญิงถูกจับไปเป็นเชลยมากกว่าตัวเองถูกจับ เมื่อเกิดสงครามผู้ชายที่ออกรบและมีบาดแผล จะนำมาอวดครอบครัวและเพื่อนบ้านเพื่อรับคำสรรเสริญว่าเป็นคนเก่ง กล้าหาญ ซึ่งถือว่ามีคุณค่าสูง ภรรยาจะอยู่เคียงป่าเคียงไหล่สามี

¹ Carl Stephenson. *Medieval History*. (New York : Harper and Brothers, 1951) P.58.

บางครั้งอาจจะติดตามสามีไปล่าสัตว์ และไปสนามรบด้วย' ขนเผ่าเยอรมันมีประเพณีที่เรียกว่า **เมอร์เกนกาเบ (Mergengabe)** คือ สามีจะต้องนำสินสอดของหมั้นอันมี วั้ว ม้า โส้ท์ หอก ดาบ และสิ่งอื่นๆ ให้แก่ภรรยา ส่วนภรรยาจะนำอาวุธมาเป็นของขวัญให้แก่สามีเพื่อเป็นเครื่องแสดงว่า ภรรยาจะเป็นคูชีวิตของสามีทุกกรณี แม้ในงานที่ลำบากตรากตรำเป็นอันตรายมาก ทั้งในยามสงบ และยามสงคราม ซึ่งจะแสดงออกโดยวั้วที่สวมแอก ม้าที่สวมอานและของขวัญที่เป็นอาวุธ ซึ่ง ภรรยาจะต้องรักษาไว้ในที่อันสมควร เพื่อมอบให้ลูกๆ ต่อไป

เครื่องแต่งกาย

พวกคนธรรมดาสวมเสื้อผ้าหยาบๆ ส่วนพวกนักรบสวมหนังสัตว์ มีเสื้อเกราะและมีหมวก ปักขนนก

การศึกษา

พวกเยอรมันส่วนมากไม่รู้หนังสือ ในระยะนี้ยังไม่มีวรรณคดีประเภทใดๆ เพราะคนอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ มีแต่เพลงกลอน (Ballad) ซึ่งเป็นการท่องจำต่อๆ กันมา

ศาสนาและความเชื่อ

พวกอนารยชนนับถือเทพเจ้าหลายองค์² มีความเชื่อโชคลางและอภินิหารต่างๆ เทพเจ้าที่สำคัญ ได้แก่

เทพโวดิน หรือเทพโอดิน (Woden หรือ Odin) ถือว่าเป็นเทพเจ้าสูงสุด เป็นเทพเจ้าแห่งสงคราม และเป็นเทพเจ้าแห่งพายุ มีอภินิหารมากมายเกี่ยวกับเทพเจ้าองค์นี้ พวกอนารยชนเยอรมันมีนิสัยชอบการสู้รบและทำสงคราม เชื่อกันว่าได้รับอิทธิพลมาจากเทพโวดิน

เทพทิว หรือเทพไทร์ (Thiu หรือ Tyr) เป็นเทพเจ้าแห่งสงครามอีกองค์หนึ่ง ที่มีความสำคัญรองลงมาจากเทพโวดิน

เทพธอร์ (Thor) เป็นเทพเจ้าแห่งพายุและอากาศ เป็นเทพเจ้าของชาวไร่ ชาวนา

¹ เจริญ ไรชเช, ประวัติศาสตร์สากลสมัยกลาง, (กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2517), หน้า 7.

² ชื่อเทพเจ้าเยอรมันยังคงปรากฏอยู่จนทุกวันนี้ เป็นชื่อวันต่างๆ ในสัปดาห์ของอังกฤษ คือ Woden's day (Wednesday = วันพุธ), Thor's day (Thursday = วันพฤหัสบดี), Freya's day (Friday = วันศุกร์), ส่วน Tuesday = วันอังคาร และ Saturday = วันเสาร์นั้น ได้มาจากชื่อเทพเจ้าของ 1 องค์ คือ Tiu และ Sestere ส่วนอีก 2 วันเป็นชื่อพระอาทิตย์ (Sunday = วันอาทิตย์) และชื่อพระจันทร์ (Monday = วันจันทร์)

เทวีเฟรยา หรือเทวีฟริก (Freya หรือ Frig) เป็นเทวีแห่งพืชผลและความรื่นเริง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์

หัวหน้าเผ่าหรือกษัตริย์ของพวกอนารยชนเยอรมันสาขาต่างๆ มักจะอ้างว่าสืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้า เพื่อเพิ่มบารมีแก่ตนเองและวงศ์ตระกูล แต่อย่างไรก็ตาม พวกอนารยชนเยอรมันไม่ได้ยกย่องสมาชิกในตระกูลหัวหน้าเผ่าหรือกษัตริย์เป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์ ดังจะเห็นได้ว่าบุคคลเหล่านั้นอาจจะถูกฆ่า หรือถูกปองร้ายได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่นๆ ส่วนใหญ่พวกอนารยชนเยอรมันจะบูชาเทพเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์ ด้วยการฆ่าสัตว์ โดยทั่วไปมักจะฆ่าม้าเป็นเครื่องบูชา เทพเจ้าของชนเผ่าเยอรมันไม่ใช่พระผู้ทรงอำนาจสมบูรณ์ เพราะเชื่อกันว่าบรรดาเทพเจ้าทั้งหลายต่างก็มีศัตรูที่น่าเกรงขามอยู่ด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้น จึงสันนิษฐานว่าคงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชนเผ่าเยอรมันไม่มีความผูกพันแน่นแฟ้นกับเทพเจ้าในศาสนาเดิมของตน จึงยอมรับนับถือศาสนาใหม่ได้ง่าย เช่น การนับถือศาสนาคริสต์นิกายเอเรียนิซึม (Arianism) ซึ่งพวกโรมันถือว่าเป็นพวกนอกศาสนา ต่อมากษัตริย์เยอรมันบางสาขาได้หันมานับถือศาสนากรีกออร์ทอดอกซ์ เหมือนพวกโรมันตะวันออก

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

ให้นักศึกษาอธิบายความหมายและลักษณะทั่วไปของพวกอนารยชนทางด้านการปกครอง กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว

ถิ่นฐานดั้งเดิมของพวกอนารยชน

พวกอนารยชนเยอรมันมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ทางภาคเหนือของยุโรป บริเวณสแกนดิเนเวีย แต่ได้อพยพลงมาทางใต้ ตั้งถิ่นฐานใหม่บริเวณลุ่มแม่น้ำไรน์และแม่น้ำดานูบ เมื่อประมาณ 100 ปีก่อนคริสตกาล

สาเหตุของการอพยพของพวกอนารยชน¹ สันนิษฐานว่า

1. การขาดแคลนอาหาร เพราะการเพิ่มจำนวนประชากรและอากาศหนาวเย็นจัดของทางเหนือ ไม่เหมาะกับการประกอบอาชีพและการอยู่อาศัย

¹ Thompson, P.77

2. สงครามระหว่างเผ่า ทำให้ผู้แพ้ต้องอพยพอพยลงมาเพื่อแสวงหาที่อยู่ใหม่ทางใต้

ด้วยสาเหตุข้างต้น อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า พวกอนารยชนเยอรมันไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะทำลายอาณาจักรโรมัน เพียงแต่ขอเข้ามาอยู่อาศัยด้วยเท่านั้น พวกอนารยชนจะเข้ามาปล้นและรุกรานพรมแดนของจักรวรรดิโรมันอยู่เนืองๆ แต่กองทัพโรมันสามารถปราบปรามและขับไล่พวกอนารยชนเหล่านี้ออกไปนอกพรมแดนของจักรวรรดิโรมันได้เสมอ ต่อมาในครึ่งหลังของศตวรรษที่ 4 กองทัพโรมันอ่อนแอ เพราะความแตกแยกในกองทัพ ดังนั้น ในทศวรรษที่ 370 กองทัพโรมัน ไม่อาจสกัดกั้นกำลังของพวกอนารยชนเยอรมันได้ ทั้งๆ ที่เทียบกับกำลังคนแล้ว ชาวเยอรมันที่อพยพเข้ามาใน ค.ศ. 376 มีประมาณร้อยละ 20 ของชาวโรมันทั้งหมด

สาเหตุที่พวกอนารยชนรบนชนะพวกโรมัน

1. ความอ่อนแอของจักรวรรดิโรมัน ในยามที่มีจักรพรรดิไม่เข้มแข็ง
2. การจ้างนายทหารเยอรมันไว้ในกองทัพโรมัน
3. การมีดินแดนกว้างใหญ่ มีพรมแดนที่ยาวมากไม่อาจป้องกันศัตรูได้ทั่วถึง
4. กองทัพโรมันส่วนใหญ่จะป้องกันการรุกรานของพวกเปอร์เซียทางด้านตะวันออกมากกว่าพวกอนารยชนทางภาคเหนือ
5. ความเข้มแข็งของพวกอนารยชน และความสามารถในการสู้รบ
6. ความต้องการที่ดินอุดมสมบูรณ์ และอากาศอบอุ่น เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีกว่าของพวกอนารยชน

พวกอนารยชนสำคัญๆ ที่อพยพและรุกรานจักรวรรดิโรมัน เริ่มใน ค.ศ. 376 พวกอนารยชนเยอรมันได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณพรมแดนจักรวรรดิโรมัน พวกอนารยชนเยอรมันบางกลุ่มเข้ามาอยู่อาศัยในดินแดนของโรมันอย่างสันติ และได้รับตำแหน่งสูง ทำงานร่วมกับพวกโรมัน บางกลุ่มได้ใช้กำลังกองทัพเข้ารุกราน บางกลุ่มมีส่วนร่วมในการป้องกันอาณาจักรโรมันต่อต้านการรุกรานของอนารยชนกลุ่มอื่นๆ จึงกล่าวได้ว่า พวกอนารยชนมีความเจริญด้อยกว่าพวกโรมัน และได้รับอารยธรรมความเจริญจากโรมันมากกว่าที่พวกโรมันจะรับอิทธิพลจากพวกอนารยชน

กิจกรรมการเรียนรู้ 2

ให้นักศึกษาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความสามารถระหว่าง พวกอนารยชนกับพวกโรมันในคริสต์ศตวรรษที่ 4-5

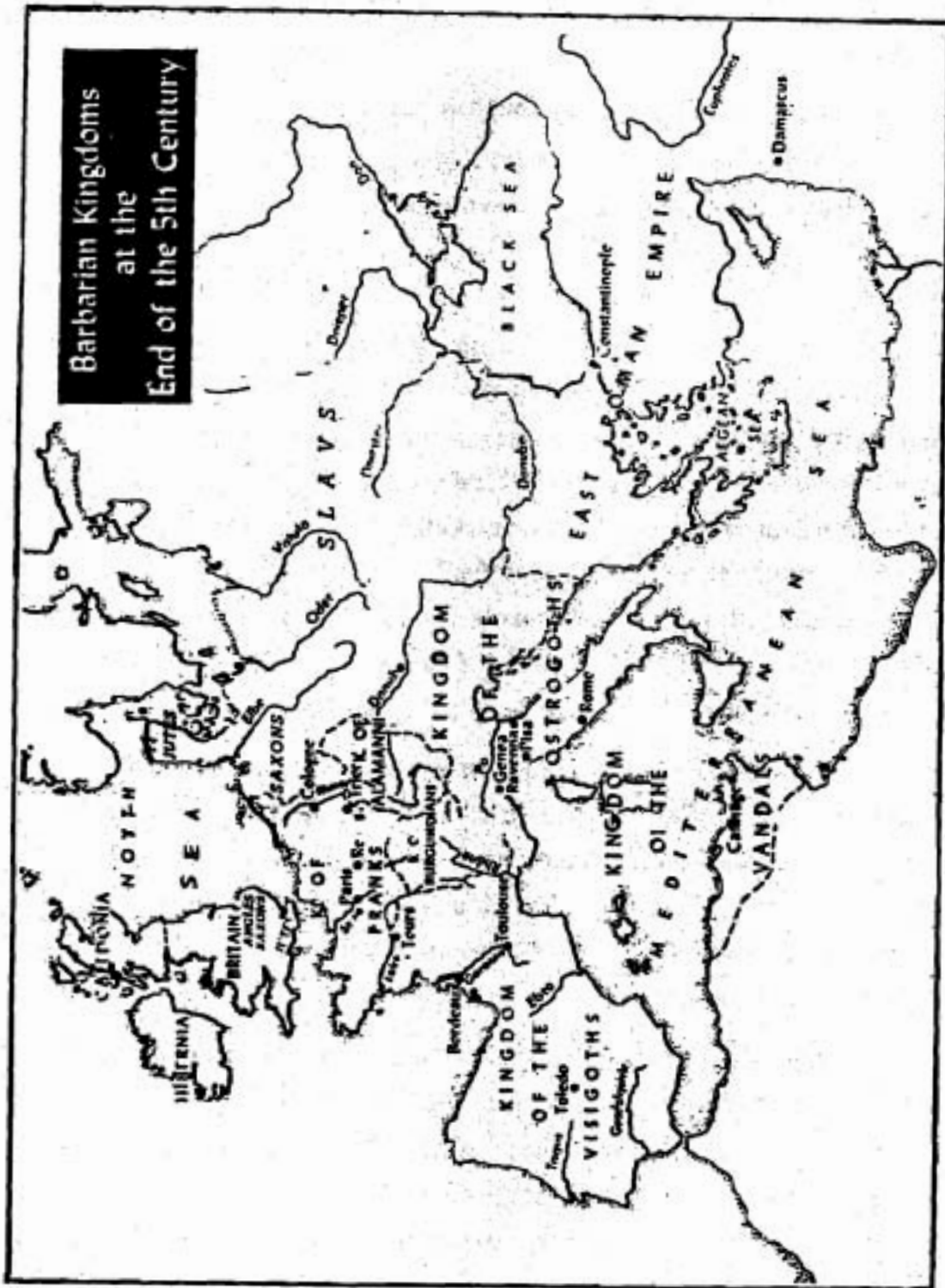
3. พวกอนารยชนเผ่าต่างๆ ได้แก่

3.1 พวกฮัน

พวกฮัน (Huns) เป็นอนารยชนจากเอเชียที่มีความเข้มแข็ง กล้าหาญ และมีความสามารถในการรบ ดำเนินชีวิตอยู่บนหลังม้าตลอดเวลา มีความสามารถเคลื่อนไหวได้เร็วมาก มีความโหดร้ายในการปล้นสะดม มีผู้นำที่สำคัญคือ ฮัตติลา (Attila) พวกฮันรุกรานอินเดียแต่ไม่สำเร็จ จึงได้เปลี่ยนทิศทางการรุกรานยุโรป เมื่อประมาณศตวรรษที่ 4 ตีดินแดนต่างๆ บริเวณทะเลสาบแคสเปียน ทะเลดำ และคาบสมุทรบอลข่าน ปัจจุบันได้แก่ ประเทศโรมาเนีย ฮังการี ยูโกสลาเวีย และเชโกสโลวาเกีย ต่อมาในศตวรรษที่ 5 พวกฮันได้ยกกองทัพมุ่งไปทางตะวันตก มายังลุ่มแม่น้ำดานูบ และแม่น้ำไรน์แต่พ่ายแพ้โรมันที่เมืองซาลองส์ (Chalons) ประเทศฝรั่งเศสใน ค.ศ. 451 กองทัพฮันจึงถอยทัพกลับเอเชีย บางส่วนตกค้างอยู่ในยุโรปและแต่งงานกับพวกพื้นเมืองยุโรป

ภาพแผนที่การรุกรานของพวกอนารยชน

ภาพแผนที่อาณาจักรของพวกอารยธรรมในปลายศตวรรษที่ 5

3.2 พวกกอท¹

พวกกอท (Goths) เป็นอนารยชนเผ่าใหญ่ที่สุด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

3.2.1 พวกวิสิกอทหรือกอทตะวันตก (Visigoths หรือ West Goths) ถูกพวกฮันบีบคั้นมากได้ขอเข้ามาพึ่งใบบุญและขออนุญาตจักรพรรดิวาเลนส์ (Emperor Valens) แห่งกรุงคอนสแตนติโนเปิล ซ้ำแม่มน้ำตานูบเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนของจักรวรรดิโรมันใน ค.ศ. 376 ปัจจุบันคือประเทศบัลแกเรีย ต่อมาใน ค.ศ. 378 พวกวิสิกอทได้ปลงพระชนม์จักรพรรดิวาเลนส์ในการรบที่เมืองอาเดรียโนเปิล (Adrianople) ด้วยเหตุนี้พวกวิสิกอทจึงสามารถเข้าไปตั้งมั่นอยู่ในจักรวรรดิโรมันตะวันออกได้มากขึ้น แต่ไม่สามารถโจมตีกรุงคอนสแตนติโนเปิลได้ ผู้นำที่มีความสามารถของพวกวิสิกอท คือ อลาริค (Alaric) ได้ยกทัพเข้ามาในคาบสมุทรบอลข่านโจมตีกรีซ เดินทัพเข้าไปทางภาคเหนือของทะเลเอเดรียติก ไปยังดินแดนอิตาลีและโจมตีกรุงโรมได้เป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 410 ต่อมาได้ยกทัพไปทางเหนือของเทือกเขาแอลป์เข้าสู่แคว้นกอลครอบครองแคว้นอควิตัน ปัจจุบันคือประเทศฝรั่งเศส แต่ไม่มีความประสงค์ที่จะยึดครองจักรวรรดิโรมัน ต่อมาในศตวรรษที่ 6 พวกวิสิกอทได้เดินทางผ่านแคว้นกอลลงมาทางใต้ผ่านเทือกเขาพีเรนีส เข้าสู่คาบสมุทรไอบีเรีย และจัดตั้งอาณาจักรสเปน มีเมืองโทเลโด (Toledo) เป็นเมืองหลวง ในระหว่าง ค.ศ. 415 ถึง ค.ศ. 711 พวกวิสิกอทพ่ายแพ้แก่พวกซาราเซ็น (Saracens) ที่มาจากแอฟริกาภาคเหนือ

ใน ค.ศ. 476 เป็นปีที่สำคัญมากสำหรับจักรวรรดิโรมันตะวันตก เพราะหัวหน้าพวกวิสิกอทคือ โอดัวเซอร์ (Odoacer) เข้ายึดครองกรุงโรม ประกาศขับไล่จักรพรรดิโรมิวลุส ออгуสตุส (Romulus Augustus) จักรพรรดิแห่งจักรวรรดิโรมันตะวันตกจากราชบัลลังก์ แล้วโอดัวเซอร์ประกาศตนเป็นประมุขของโรมันแทน นับได้ว่า ค.ศ. 476 เป็นปีที่สิ้นสุดจักรวรรดิโรมันตะวันตก และเป็นจุดเริ่มต้นยุโรปยุคกลางที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของพวกอนารยชนเยอรมันสาขาต่างๆ ปกครองดินแดนที่เคยเป็นจักรวรรดิโรมันตะวันตกมาก่อน

3.2.2 พวกออสโตรกอทหรือกอทตะวันออก (Ostro Goths หรือ East Goths) มีผู้นำที่สามารถคือ ซีโอดอริคผู้ยิ่งใหญ่ (Theodoric, the Great) ได้รับการศึกษาจากกรุงคอนสแตนติโนเปิล มีความชื่นชมอารยธรรมกรีก ได้ทำงานรับใช้ จักรพรรดิซีโน (Emperor Zeno) แห่งกรุงคอนสแตนติโนเปิล ด้วยการยกกองทัพไปปราบโอดัวเซอร์ผู้นำคนสำคัญของพวกวิสิกอทได้เป็นผลสำเร็จ ในค.ศ. 849 ซีโอดอริคประกาศตนเป็นประมุขของกรุงโรมแทนโอดัวเซอร์ และตั้งเมืองราเวนนา

¹ Norman Zacour, *An Introduction to Medieval Institutions*. (Toronto : Macmillan, 1969) P.4.

(Ravenna) ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของอิตาลีให้เป็นเมืองหลวง ทำให้เมืองราเวนนากลายเป็นศูนย์กลางของศิลปวิทยาการด้านต่างๆ ซีโอดอริกได้ดำรงตำแหน่งในฐานะข้าหลวงอิตาลีของจักรพรรดิซีโน ใน ค.ศ. 383 พวกออสโตกอธนับถือศาสนาคริสต์ นิกายเอเรียนิซึม (Arianism) ซึ่งในสายตาของพวกโรมันและสันตะปาปา ถือว่าเป็นพวกนอกศาสนาและเป็นชาวต่างชาติที่มาปกครองอิตาลี ซีโอดอริกพยายามที่จะนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่จักรวรรดิโรมันอีกครั้งหนึ่งในปลายรัชกาลแต่ทำไม่สำเร็จจากการที่ซีโอดอริกและทายาทได้แต่งงานกับเจ้าหญิงของพวกอนารยชนกลุ่มอื่นๆ ทำให้ซีโอดอริกมีพันธมิตรเพิ่มมากขึ้นและมีกำลังเข้มแข็ง จึงมีปฏิกริยากระด้างกระเดื่องต่อจักรพรรดิโรมันตะวันออก ในที่สุด ค.ศ. 526 ซีโอดอริกถูกจักรพรรดิ จัสติเนียนแห่งอาณาจักรโรมันตะวันออกปราบได้สำเร็จ ยึดคาบสมุทรอิตาลีกลับคืนไปเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิโรมันตะวันออก

3.3 พวกแวนดัล

พวกแวนดัล (Vandals) มีอำนาจมากเช่นเดียวกับพวกวิสิกอธ ตั้งหลักแหล่งเดิมบริเวณแคว้นไซลีเชียทางตะวันตกของแม่น้ำไรน์ได้เดินทางมาสู่แคว้นกอลและคาบสมุทรไอบีเรียใน ค.ศ. 411 พวกแวนดัลได้ข้ามช่องแคบยิบรอลตาร์ เพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองแอฟริกาภาคเหนือต่อต้านพวกโรมัน ในที่สุด ค.ศ. 429 พวกแวนดัลภายใต้การนำของสตีลิโค (Stilicho) ซึ่งเคยเป็นทหารในกองทัพโรมันถือโอกาสตีแอฟริกาภาคเหนือมาเป็นของตน ปัจจุบันได้แก่ประเทศโมร็อกโก แอลจีเรีย และตูนิเซีย ตั้งเมืองหลวงขึ้นที่เมืองคาร์เทจ (Carthage) ซึ่งเป็นเมืองสำคัญสมัยโบราณ ใน ค.ศ. 435 จักรพรรดิโรมันยอมรับอำนาจของพวกแวนดัลในแอฟริกาภาคเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารสำคัญของจักรวรรดิโรมันตะวันออก

ผู้นำที่มีความสามารถอีกคนหนึ่งของพวกแวนดัลคือ เกเซरिक (Gaiseric) ได้จัดกองทัพเรือโจมตีเกาะซิซิลี และสามารถตีกรุงโรมได้ใน ค.ศ. 455 ทำการปล้นสะดมและเผาผลาญบ้านเรือนของชาวโรมันได้รับความเสียหายอย่างมาก ใน ค.ศ. 477 เกเซरिकเสียชีวิต อาณาจักรของพวกแวนดัลอ่อนแอลงเป็นลำดับ พวกแวนดัลขาดการอะลุ่มอล่วยกับชาวพื้นเมืองโรมัน เมื่อตั้งอาณาจักรเป็นปึกแผ่นมีอำนาจแล้ว พวกแวนดัลได้พากันหลงใหลกับชีวิตอันหรูหรา ฟุ่มเฟือย ทำให้ความเป็นนักรบอ่อนแอลง ในศตวรรษที่ 8 อาณาจักรแวนดัลก็สูญเสียนำนาจให้แก่พวกมัวร์ (Moors)

3.4 พวกแฟรงค์

พวกแฟรงค์ (Franks) เดิมอาศัยอยู่บริเวณแม่น้ำไรน์ ในกลางศตวรรษที่ 4 ได้รับอนุญาตจากจักรพรรดิจูเลียน (Julian, the Apostate) ให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานทางพรมแดนตอนเหนือของแคว้นฟรานเดอร์ส (Flanders) ปัจจุบันคือประเทศเบลเยียม ในศตวรรษที่ 5 เมื่ออำนาจของพวกโรมันเสื่อมลง พวกแฟรงค์เริ่มเคลื่อนไหวอพยพลงมาทางใต้เพื่อตั้งถิ่นฐาน ไม่ใช่เพื่อรุกราน ผู้นำที่สำคัญคือเมโรวี (Merovee) ได้ขับไล่พวกอื่นที่เข้ามารุกรานจักรวรรดิโรมัน ใน ค.ศ. 451 เมโรวีได้รวบรวมพวกแฟรงค์ต่อสู้และเอาชนะพวกอื่นได้ที่เมืองซาลองส์ (Chalons) ได้สถาปนาราชวงศ์เมโรวิงเจียน (Merovingian) ก่อตั้งอาณาจักรแฟรงค์ขึ้นบริเวณแคว้นกอล นับว่าพวกแฟรงค์เป็นอนารยชนเยอรมันที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในยุโรปยุคกลาง เพราะตั้งอาณาจักรแฟรงค์ในยุโรปตะวันตกให้เป็นปึกแผ่นได้ หลังจากจักรวรรดิโรมันตะวันตกเสื่อมไป

3.5 พวกลอมบาร์ด'

พวกลอมบาร์ด (Lombards) เป็นพวกอนารยชนเยอรมันที่มีความเจริญรุ่งเรืองน้อยที่สุด และมาปรากฏตัวในดินแดนโรมันช้ากว่าพวกอนารยชนอื่นๆ อาจจะเป็นเพราะเหตุนี้ที่ทำให้พวกลอมบาร์ดสามารถดำรงตนอยู่ได้นาน ถิ่นฐานเดิมของพวกลอมบาร์ดอยู่บริเวณตอนใต้ของลุ่มแม่น้ำเอลป์ ในปลายศตวรรษที่ 5 พวกลอมบาร์ดเริ่มมาปรากฏตัวบริเวณลุ่มแม่น้ำดาบูบ ต่อมาใน ค.ศ. 568 ได้เข้ามารุกรานภาคเหนือของอิตาลี ซึ่งขณะนั้นจักรพรรดิจัสติเนียนสิ้นพระชนม์แล้ว ทำให้พวกลอมบาร์ดรุกเข้าไปในอิตาลีได้ง่าย พวกลอมบาร์ดยึดครองดินแดนที่ราบลุ่มแม่น้ำโป (Po River) ทางตอนเหนือของอิตาลี ซึ่งต่อมาเรียกว่า **แคว้นลอมบาร์ด** พวกลอมบาร์ดได้ขยายอิทธิพลไปทางตอนใต้ของคาบสมุทรอิตาลี ยึดดินแดนของพวกออสโตรกอทที่มีอิทธิพลอยู่ก่อนในคาบสมุทรอิตาลีได้หลายแห่ง แต่อำนาจของพวกออสโตรกอทที่ศูนย์กลางราเวนนา ยังคงมีอยู่ ดังนั้นคาบสมุทรอิตาลีจึงถูกแบ่งดินแดนออกเป็น 2 ส่วน ภายใต้อิทธิพลของพวกลอมบาร์ดและพวกออสโตรกอทซึ่งทำการสู้รบกันอยู่เสมอ ทำให้สันตะปาปาที่กรุงโรมซึ่งอยู่ในสังกัดของจักรวรรดิโรมันตะวันออก มีอำนาจมากขึ้น จนเป็นอำนาจที่ 3 ในคาบสมุทรอิตาลี สันตะปาปามีอิสระมากขึ้น เพราะต้องช่วยเหลือพึ่งตัวเองในการสู้รบต่อต้านพวกลอมบาร์ด โดยที่ผู้นำของพวกออสโตรกอทซึ่งถือว่าเป็นข้าหลวงของจักรวรรดิโรมันตะวันออกไม่สามารถจะช่วยเหลืออะไรได้ ดังนั้นสันตะปาปาจึงต้อง

¹ Thompson, P.106.

ช่วยเหลือตนเองโดยไม่ต้องรอฟังคำสั่งจากข้าหลวงโรมัน เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้สันตะปาปา มีความสำคัญมากขึ้น จนได้รับยกย่องว่าเป็นผู้นำทางวิญญาณ และเริ่มมีบทบาทสำคัญเหนืออาณาจักร ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นผู้มีอิทธิพลยิ่งใหญ่ที่สุดในยุโรปยุคกลาง ส่วนพวกลอมบาร์ดในศตวรรษที่ 8 ได้ปะปนกับชาวพื้นเมืองอิตาลี พยายามใช้ภาษาละตินเป็นภาษาพูด แต่ภาษาลอมบาร์ดเดิมก็ยังมีอิทธิพลอยู่ พวกลอมบาร์ดมีอิทธิพลอยู่ในแหลมอิตาลีจนถึงศตวรรษที่ 11

3.6 พวกแองเกิล พวกแซกซอน และพวกจูตส์¹

พวกแองเกิล พวกแซกซอน และพวกจูตส์ (Angles, Saxons and Jutes) มีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณทะเลเหนือแถบคาบสมุทรสแกนดิเนเวีย ได้เดินทางจากทะเลเหนือเข้ามาอยู่ทางภาคใต้ ปัจจุบันได้แก่ เดนมาร์ก ฟรานเคอส์ และภาคเหนือของเยอรมัน ในต้นศตวรรษที่ 5 พวกแองเกิล แซกซอน และจูตส์ ได้เดินทางเรือเข้าไปรุกรานเกาะบริตัน ซึ่งมีพวกพื้นเมืองเดิมอาศัยอยู่ ได้แก่ พวกบริตัน (Britons) ซึ่งเป็นพวกรักสงบ มีความเจริญถึงขั้นประกอบอาชีพเกษตรกรรม และพวกเคลท์ (Celts) จึงต้องถอยร่นไปอยู่ทางเหนือและทางตะวันตกของตัวเกาะ มีอำนาจอยู่บริเวณสกอตแลนด์ (Scotland) และแคว้นเวลส์ (Wales) พวกแองเกิล แซกซอน และจูตส์ ได้ตั้งหลักแหล่งมั่นคงเป็นเมืองสำคัญ 7 เมือง คือ เมืองอีสแองเกลีย (East Anglia) เมืองเมอร์เซีย (Mercia) และเมืองนอร์ทธัมเบีย (North Thumberia) ซึ่งเป็นเมืองของพวกแองเกิล เมืองแอสเซส (Essex) เมืองเวสเซส (Wessex) และเมืองซัสเซส (Sussex) เป็นเมืองของพวกแซกซอน ส่วนเมืองเคนท์ (Kent) เป็นเมืองของพวกจูตส์ เมืองทั้ง 7 เมืองเรียกว่า เฮปทาร์ชี (Heptarchy) พวกอนารยชนทั้ง 3 เผ่าได้เข้าครอบครองบริเวณภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะอังกฤษ บริเวณนี้จึงได้ชื่อว่า แองเกิลแลนด์ หรืออิงค์แลนด์ (Angle Land หรือ England) ตามชื่อของพวกแองเกิล ซึ่งมีจำนวนมากกว่าพวกอื่นๆ

ในศตวรรษที่ 5 พวกมิชชันนารีเดินทางจากแคว้นกอล มาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ให้แก่พวกอนารยชนเหล่านี้ ในศตวรรษที่ 9 พวกไวกิงส์ (Vikings) หรือพวกชาวเหนือ (Northmen) เข้ามารุกรานเกาะอังกฤษ ทำให้เมืองต่างๆ ในเกาะอังกฤษ ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพวกเดนส์ (Danes) ยกเว้นเมืองเวสเซส (Wessex) ที่พระเจ้าอัลเฟรด (Alfred) สามารถป้องกันไว้ได้ ใน ค.ศ. 886 พระเจ้าอัลเฟรดสามารถยึดครองเมืองลอนดอนได้ ทำให้พระเจ้าอัลเฟรดได้รับการยกย่องและ

¹ Thompson, P.97.

ยอมรับโดยทั่วไป ว่าเป็นกษัตริย์ของอังกฤษ การรบกับพวกเดนส์สิ้นสุดลงด้วยสนธิสัญญาสันติภาพเวดมอร์ หรือ กูทรัม (Treaty of Wedmore หรือ Treaty of Guthrum) ทำให้อังกฤษถูกแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ พวกเดนส์ได้ครอบครองดินแดนทางเหนือและทางตะวันออก ส่วนพวกแองเกิล พวกแซกซอนได้เข้าครอบครองดินแดนทางใต้และทางตะวันตก พระเจ้าอัลเฟรตทรงได้ชื่อว่าเป็นวีรบุรุษที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์อังกฤษ มีผลงานสร้างสรรค์ทางการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและศาสนา ทำให้เกิดการผสมกันระหว่างวัฒนธรรมแองเกิล-แซกซอน และเดนนิช

3.7 พวกชาวเหนือ

พวกชาวเหนือ (Northmen or Norsemen or Norwegians) มีชื่อเรียกหลายชื่อ บางครั้งก็เรียกว่า พวกไวคิงส์ (Vikings) ซึ่งแปลว่าเจ้าทะเล (King of Sea) เพราะมีความชำนาญในการเดินเรือมาก พวกชาวเหนือมีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณคาบสมุทรสแกนดิเนเวีย คาบสมุทรจัดแลนด์ในบริเวณทะเลเหนือ และอพยพ ลงมาทางใต้โจมตีอาณาจักรแฟรงค์ในศตวรรษที่ 9 พวกชาวเหนือปล้นสะดมเมืองท่าสำคัญๆ ตามชายฝั่งทะเลของอาณาจักรแฟรงค์ภาคตะวันตก และแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ใน ค.ศ. 911 พวกชาวเหนือได้มาตั้งมั่นอยู่ที่แคว้นนอร์มันดีของฝรั่งเศส ในที่สุดกษัตริย์ฝรั่งเศสพยายามประนีประนอมเกลี้ยกล่อมให้ผู้นำชาวเหนือ คือ รัลโล (Rollo) ยอมรับตำแหน่งวัลซาลของกษัตริย์ฝรั่งเศส และหันมานับถือศาสนาคริสต์ พวกชาวเหนือได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มที่เรียนรู้วัฒนธรรมของพวกแฟรงค์ได้อย่างรวดเร็ว จนทำให้แคว้นนอร์มันดีกลายเป็นแหล่งวัฒนธรรมสำคัญของยุโรป

3.8 พวกเบอร์กันเดียน และพวกอเลมานิ¹

พวกเบอร์กันเดียน (Bergandians) และพวกอเลมานิ (Alemanni) ไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก ตั้งหลักแหล่งบริเวณลุ่มแม่น้ำไรน์ ต่อมาในศตวรรษที่ 5 เข้ามาตั้งหลักแหล่งทางตอนใต้ของแคว้นกอล และถูกอนารยชนกลุ่มอื่นๆ โจมตีอยู่เสมอ ในที่สุด ค.ศ. 613 ได้ถูกรวมเข้ากับอาณาจักรแฟรงค์

3.9 พวกอะวาร

พวกอะวาร (Avars) มีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณที่ราบรัสเซีย เป็นพวกเลี้ยงสัตว์เร่ร่อนไปตามที่ต่างๆ มีชีวิตอยู่บนหลังม้า มากกว่าจะตั้งถิ่นฐานถาวร ต่อมาถูกพวกฮันรุกราน จึงได้อพยพเข้ามาสู่ยุโรปในศตวรรษที่ 6 ตั้งถิ่นฐานบริเวณคาบสมุทรบอลข่าน ซึ่งต่อมากลายเป็นอาณาจักรพวกสลาฟ

¹ Thompson, P.80 and P.96.

3.10 พวกแมกยาร์

พวกแมกยาร์ (Magyars) เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำดานูบ และเข้ามายุโรปในศตวรรษที่ 9 พวกนี้เป็นบรรพบุรุษของพวกฮังการี (Hungarians) ในปัจจุบัน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

ให้นักศึกษาทำแผนที่ตั้งถิ่นฐานเดิม และเส้นทางอพยพของพวกอนารยชนเข้ามาในดินแดนโรมัน

สรุป

พวกอนารยชนเยอรมันกลุ่มต่างๆ เคลื่อนไหวและย้ายถิ่นฐานเข้าไปในดินแดนของจักรวรรดิโรมันตะวันตก และมีผลต่อการขยายการปกครองของพวกโรมัน ไปยังยุโรปภาคกลางด้วย

ทัศนคติของพวกโรมันที่มีต่อการเข้ามาของพวกอนารยชน กล่าวโดยทั่วไป คือชาวโรมันไม่พอใจที่ถูกพวกอื่นและพวกอนารยชนเยอรมันว่าเป็นพวกป่าเถื่อน ที่ไม่สามารถพูดภาษาละตินได้ มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ด้อยกว่าพวกโรมัน อ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ มีความโหดร้ายทารุณ แต่อย่างไรก็ตาม ชาวโรมันอาจจะให้การสนับสนุนพวกอนารยชนเยอรมันอยู่บ้างในระยะแรก เพราะในปลายจักรวรรดิโรมันตะวันตก ชาวโรมันระดับล่างถูกเรียกเก็บภาษีสูงมาก จึงคิดว่าถ้าให้พวกเยอรมันเข้ามาอาศัยอยู่ พวกตนอาจจะไม่ต้องเสียภาษีสูงมากก็ได้

ส่วนสันตะปาปา และศาสนจักร ก็มีความยินดีอย่างลับๆ ที่มีพวกเยอรมันเข้ามาทำลายอำนาจของจักรวรรดิโรมันตะวันตก เพราะศาสนจักรจะได้มีอิสระทางการเมืองแต่ในทัศนะทางศาสนา สันตะปาปา พอใจจักรวรรดิโรมันตะวันตกที่เป็นคาทอลิก มากกว่าอนารยชนเยอรมันที่เป็นพวกนอกศาสนา

การประเมินผลท้ายบทที่ 1

1. จงอธิบายความหมาย (meaning) และความสำคัญ (significant) ของคำต่อไปนี้มาให้เข้าใจชัดเจน
 - 1.1 Mayfield
 - 1.2 Mergengabe
 - 1.3 Woden
 - 1.4 Trail of Ordeal
 - 1.5 Romulus Augustus
 - 1.6 Alaric
 - 1.7 Treaty of Wedmore
 - 1.8 Lombards
 - 1.9 Angle Land
 - 1.10 King of Sea
2. จงวิเคราะห์บทบาท และความสำคัญของพวกอนารยชนที่มีต่อยุโรปยุคกลาง ในด้านการเมือง การปกครอง กฎหมาย การศาล เศรษฐกิจ สังคม และความเชื่อมาให้เข้าใจ.
3. จงกล่าวถึงพวกอนารยชนกลุ่มต่างๆ ในเรื่องถิ่นฐานเดิม ผู้นำสำคัญ ในแต่ละเผ่า การอพยพเข้ามาสู่กราน และตั้งถิ่นฐานในดินแดนยุโรป
4. จงอธิบายสาเหตุที่ทำให้อาณาจักรโรมันตะวันตกล่มสลายในคริสต์ศตวรรษที่ 5